

SNEMALNA EKIPA MED LJUDMI

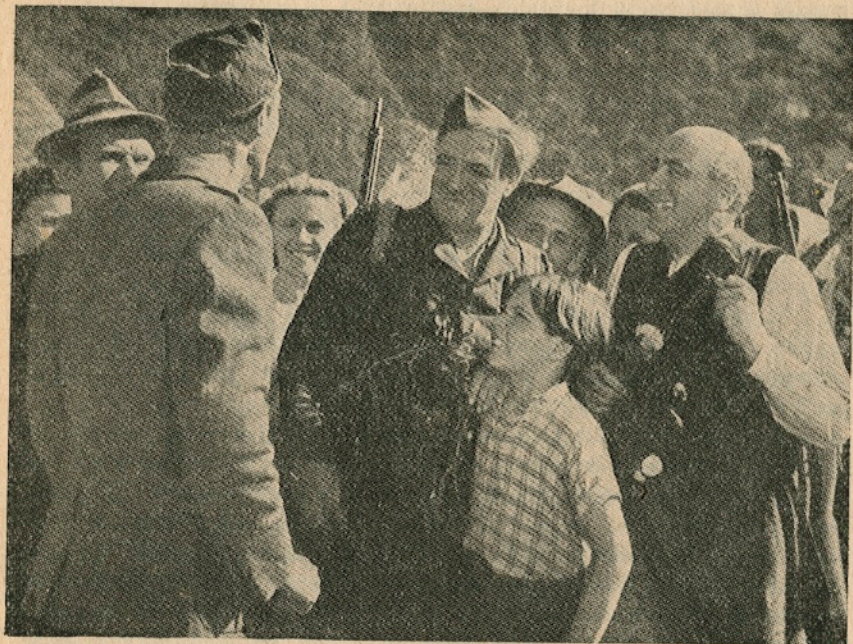
V kratki dobi po osvoboditvi je doživel pri nas velikanske izpremembe tudi film. Pričeli smo z lastno domačo proizvodnjo, ki daje s svojimi dosedanjimi uspehi najboljše perspektive za močan nadaljnji razvoj. Pravilno pojmovanje kulturne in politične vzgojne naloge in s tem v zvezi prikazovanje dobrih, predvsem sovjetskih filmov, pa je razbilo stáro miselnost o filmu, da je to samo stvar zabave; ljudstvo je spoznalo pomen prave filmske umetnosti.

Prav gotovo je tudi naš prvi slovenski umetniški film »Na svoji zemlji« pritegnil za seboj množice ljudi, spremenil njihov odnos do filma sploh in rodil ljubezen do naših domačih izdelkov.

To zanimanje pa se ne začne šele z gledanjem filma. Naše snemalne ekipe prihajajo danes v vse naše kraje, v tovarne, rudnike, vasi, zadružne domove itd. Na filmski trak zajemajo izreze iz življenja in borbe za plan, za večjo proizvodnjo, za boljši pridelek, za lepši oddih, vselej stvarnost tistega kraja. In ko se ekipe vrnejo, pripovedujejo o težnji naših ljudi, dati temu prikazovanju čim močnejši, pristnejši izraz, pripovedujejo o sodelovanju in pomoči, ki jo prejemaajo za časa snemanja. Razumljivo je, da je snemanje prvega slovenskega filma pritegnilo širok krog sodelavcev in poglobilo stike med njimi in snemalno ekipo.

Kraji, v katerih smo snemali našo filmsko zgodbo, filma niso poznali. Fašistični gospodar ni imel interesa do kulturnega dviga primorskih ljudi. Kolikor je film med nje zašel, je imel izrazito fašistični propagandni namen in ljudje mu niso zaupali. Morda so zato gledali vaščani v Koritnici in Grahovem naše početje sprva z začudenjem. Prenašali smo kamere in svetlobne deske, postavljali odre, po vasi so se sprehajali igralci, oblečeni v partizane in kmete, tako da čisto nisi ločil našega Očka Orla od domačinov. »Filmariji«, kot so

nas krstili, smo vzbudili živahno zanimanje in razpravljanje po vsej dolini. V šolo v Grahovem smo postavili projektor in priredili predstave naših in sovjetskih umetniških filmov. Marsikdo je prvič videl film in z veliko radovednostjo so poslušali naša predavanja, kaj je film in kako ga je treba gledati. Razjasnili smo jim tudi naše delo in zgodbo, ki jo bomo snemali. To, da bo prikazoval film Baško grapo in njihovo življenje v času osvobodilne borbe, je pritegnilo vrsto svetovalcev, ki so nam pripovedovali odlomke iz življenja v Grapi, ki naj jih v filmu pokažemo. Njihova doživetja so se skladala z našo filmsko zgodbo. V njihovi vasi so streljali in obešali talce, spominjali so se podrobnosti iz partizanskih napadov na postojanke in železnice, pripovedovali so nam o Italijanih in Nemcih, o vsem tistem, kar so mislili, da nas zanima in nam bo pomagalo pri delu. Tudi igralci so se pogovarjali z vaščani, jih opazovali v njihovem življenju in iskali karakterističnih potez, ki jih bodo dali vsak svojemu liku, da bo v filmu zaživela pristnost tudi po tej plati.

»Na svoji zemlji«: Vaščani so pričakali partizane

Domačini so tudi nastopali v filmu. Množičnim scenam so dali navdih pristnosti, ki ga najbrže ne bi dosegli z drugimi statisti. Sodelovali so v treh velikih scenah. Takrat, ko B'chi po miniranju proge zžene na trg vaščane in le novica o padcu Mussolinija prepreči represalije. Ti kraji B'chija poznajo, saj ga je prikazal scenarist takega kot je bil. Pomnijo, kako je prihajal iz Tolmina in divjal nad našimi ljudmi. Tiste čase ob kapitulaciji Italije so preživeli in bilo nam je v veliko veselje in zadoščenje, ko so po snemanju ugotavljali, da je bilo takrat prav tako veselo in lepo. V prizoru izbiranja in streljanja talcev so z velikim vživetjem pripomogli do močnega izraza cele scene. Njihovo doživljanje je bilo toliko, da je dajalo pomoč igralcem; prav snemanje talcev pa bo ostalo za nas, filmske delavce, primer, kakšna mora biti atmosfera pri delu.

Nekateri od vaščanov pa so nastopali tudi v epizodnih vlogah. Tako kmet, ki ob kapitulaciji stisne Stanetu po govoru roko in mu naroči, naj pozdravi Ruse, kozake pa še posebej. S kolikšno odgovornostjo se je starček pripravljaj na nastop, kolikokrat je pogledal na listek z besedilom, ki ga je nosil nekaj dni s seboj. Tudi ženi, ki sprejmeta partizanske brigade po ofenzivi v požgani vasi, sta kmetic iz tistega kraja, kjer smo prizor snemali.

Kot so sodelovali z ljubeznijo in požrtvovalnostjo vaščani, tako so nam pomagali tudi vojaki naše armade. Ti so imeli često težje delo. Bojne prizore smo morali često ponavljati in snemanja so se zavlekla. Toda vse to ni vplivalo na razpoloženje edinic, ki so sodelovale. Tudi izmed njih so nekateri nastopali v epizodah, tako na primer ostrostrelec v borbi na Gačniku.

V vsem sodelovanju, bodisi z vaščani ali vojaki, je bilo čutili veliko težnjo, prispevati nekaj pa čeprav samo drobec k celotnemu uspehu filma. Ta težnja je rodila uspeh, hkrati pa je s filmskimi delavci povezala mnogo dobrih, pristrčnih prijateljev.

Kinematografi, ki prikazujejo danes film »Na svoji zemlji«, so polni kot niso bili še nikoli. Film je vzbudil velikansko zanimanje, veselje in ponos naših ljudi. Pisma, ki jih prejemo s terena, govore o tem. Ta pisma pa so tudi kritika. Tako je prav in je potrebno to dopisovanje razširiti in ga organizirati v dopisništvo. Taka pisma so dragocena za nas filmske delavce; zbljujejo nas z življenjem in ljudmi, ki jih prikazujemo v naših filmih, pomagajo nam na ta način pri ustvarjanju filmov. Med nami in ljudmi pa nastaja vez, ki je potrebna razvoju našega filma.

F. Š.